

LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO PRAKTIKOS APŽVALGA

2014 M. KOVO 1 D. – 2014 M. KOVO 31 D.

**APŽVALGĄ PARENGĖ LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO
TEISMO TEISINĖS ANALIZĖS IR INFORMACIJOS DEPARTAMENTAS**

TURINYS

I. ADMINISTRACINĖS BYLOS, KYLANČIOS IŠ GINČŲ DĖL TEISĖS VIEŠOJO AR VIDAUS ADMINISTRAVIMO SRITYJE	4
6. SOCIALINĖ APSAUGA	4
<i>Dėl teisės į socialinio draudimo išmoką (ligos pašalpa)</i>	<i>4</i>
<i>Dėl socialinę paramą gaunančio asmens pareigos išnaudoti visas teisėtus kitų pajamų gavimo galimybes</i>	<i>5</i>
9. MOKESTINIAI GINČAI	5
<i>Dėl maisto papilde esančio etilo alkoholio apmokestinimo akcizu</i>	<i>5</i>
<i>Dėl bankrutuojančios bendrovės turimos gyventojų pajamų mokesčio nepriemokos padengimo šio bendrovės turima pridėtinės vertės mokesčio permoka mokesčių administratoriaus iniciatyva</i>	<i>6</i>
<i>Dėl išankstinės ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarkos privalomumo, kai skundžiamas mokesčių administratoriaus atsisakymas mokestinę nepriemoką pripažinti beviltiška</i>	<i>7</i>
11. NUOSAVYBĖS TEISIŲ ATKŪRIMAS	8
<i>Dėl galimybės atkurti nuosavybės teises į žemę, ant kurios pastatyti kitiems asmenims priklausantys garažai</i>	<i>8</i>
<i>Dėl piniginių kompensacijų, numatytos Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat valstybės garantijų ir lengvatų, numatytų piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymo 9 straipsnyje, pavidėjimo</i>	<i>8</i>
12. REGISTRAI	9
<i>Dėl galimybės registro tvarkytojui patikslinti nekilnojamojo daikto kadastro duomenis</i>	<i>9</i>
16. VALSTYBĖS TARNYBA	10
<i>Dėl turimos (surinktos) informacijos apie asmenį reikšmės, vertinant jo tinkamumą dirbti su įslaptinta informacija</i>	<i>10</i>
<i>Dėl nenaudingos tyrimo poligrafu išvados arba asmens atsisakymo tirtis poligrafu vertinimo</i>	<i>10</i>
<i>Dėl Vidaus tarnybos statuto 53 straipsnio 1 dalies 17 punkte įtvirtinto pareigūno atleidimo iš vidaus tarnybos pagrindo aiškinimo</i>	<i>11</i>
17. BYLOS DĖL NORMINIŲ ADMINISTRACINIŲ AKTŲ TEISĖTUMO	11
<i>Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2013 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. 3D-197 patvirtintų Žvejybos Baltijos jūroje kvotų skyrimo taisyklių</i>	<i>11</i>
18. BYLOS DĖL VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS SPRENDIMŲ AR NEVEIKIMO	12
<i>Dėl asmens registravimo kandidatu Respublikos Prezidento rinkimuose, jei šis asmuo pripažintas šiurkščiai pažeidusiu Konstituciją arba sulaužiusiu priesaiką, kurį Seimas apkaltos proceso tvarka pašalino iš einamų pareigų</i>	<i>12</i>
30. BYLOS DĖL VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO SUBJEKTŲ SPRENDIMŲ MOKSLO IR ŠVIETIMO SRITYJE	13
<i>Dėl aukštosios mokyklos veiklos atitikties vertinimo laikotarpio</i>	<i>13</i>
<i>Dėl aukštajai mokyklai užsienio kalba pateiktų ekspertų vertinimo išvadų</i>	<i>13</i>
33. BYLOS, SUSIJUSIOS SU NACIONALINIŲ, ES IR UŽSIENIO INSTITUCIJŲ FINANSINE PARAMA	14
<i>Dėl sprendimo teisinio pagrindimo nebuvimo įvertinimo jo panaikinimo pagrindu</i>	<i>14</i>
36. BYLOS DĖL ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS SPRENDIMŲ	15
<i>Dėl Žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimu skiriamo įspėjimo ir reikalavimo paneigti informaciją vertinimo bei jo sprendimo priėmimo termino</i>	<i>15</i>

38. KITOS BYLOS, KYLANČIOS IŠ GINČŲ DĖL TEISĖS VIEŠOJO AR VIDAUS ADMINISTRAVIMO SRITYJE	16
<i>Dėl pareigos valstybės institucijai persiųsti privačiam asmeniui informaciją, kuria disponuoja kitas privatus asmuo.....</i>	<i>16</i>
II. ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENA	17
61. PROCESINIAI TERMINAI	17
<i>Dėl procesinio dokumento įteikimo proceso šaliai įteikimo datos, kai šis dokumentas teikiamas per Lietuvos teismų informacinės sistemos Viešųjų elektroninių paslaugų posistemę</i>	<i>17</i>
63. SKUNDAS.....	18
<i>Dėl vadovavimosi kreipimosi į teismą metu galiojančiu teisiniu reglamentavimu, sprendžiant klausimą dėl išankstinės ikiteisminės nagrinėjimo tvarkos privalomumo</i>	<i>18</i>
67. REIKALAVIMO UŽTIKRINIMO PRIEMONĖS	19
<i>Dėl reikalavimo užtikrinimo priemonės – statybos leidimo galiojimo stabdymo</i>	<i>19</i>
<i>Dėl viešojo intereso, apibrėžiamo kaip būtinybė užtikrinti tinkamą elektros energijos tiekimą, kaip pagrindo netaikyti reikalavimo užtikrinimo priemonės – stabdyti akto, kuriuo sustabdyta elektros tiekimo licencija, galiojimą</i>	<i>19</i>
<i>Dėl Konkurencijos tarybos tyrimo veiksmų sustabdymo kaip reikalavimo užtikrinimo priemonės</i>	<i>20</i>

Pastaba. Šioje apžvalgoje pateikiamos neoficialios Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – ir LVAT) procesinių sprendimų santraukos, kurios LVAT nesaisto. Šis dokumentas yra skirtas tik informavimui. Oficialius ir nesutrumpintus sprendimų tekstus galite rasti LVAT interneto svetainėje www.lvat.lt.

I. Administracinės bylos, kylančios iš ginčų dėl teisės viešojo ar vidaus administravimo srityje

6. Socialinė apsauga

6.4. Bylos dėl valstybinio socialinio draudimo pašalpa

6.4.1. Ligos pašalpa

Dėl teisės į socialinio draudimo išmoką (ligos pašalpa)

Apžvelgiamoje byloje Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinis skyrius atsisakė pareiškėjui skirti ligos pašalpą, šį sprendimą motyvuodamas *inter alia* tuo, kad Lietuvos Respublikos apdraustųjų valstybinio socialinio draudimo ir valstybinio socialinio draudimo išmokų gavėjų registro (toliau – Registras) duomenimis, jis neturi reikiamo (minimalaus) ligos ir motinystės socialinio draudimo stažo šiai išmokai gauti.

Išplėstinė teisėjų kolegija šioje byloje konstatavo, kad tais atvejais, kai valstybinio socialinio draudimo apdraustas asmuo (išmokos gavėjas) įstatymų ir juos lydinčių teisės aktų nustatyta tvarka bei terminais kreipiasi dėl atitinkamos socialinio draudimo išmokos skyrimo, o iš šio asmens pateiktų ir (ar) Valstybinio socialinio draudimo fondą administruojančios įstaigos turimų duomenų galima daryti objektyviai pagrįstą prielaidą, jog draudėjas galimai nevykdo ar netinkamai vykdo savo pareigas, turinčias esminę reikšmę pripažįstant apdraustojo asmens (išmokos gavėjo) teisę į šią išmoką ir (ar) nustatant šios teisės apimtį (pvz., socialinio draudimo išmokos dydį), minėtos įstaigos, prieš priimdamos sprendimą dėl prašymo skirti socialinio draudimo išmoką, privalo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus, būtinus užtikrinti teisingą socialinio draudimo išmokų paskyrimą ir mokėjimą apdraustiesiems asmenims (išmokų gavėjams). Atitinkamai Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 10 straipsnio 3 dalis, nustatanti, jog visos socialinio draudimo išmokos skaičiuojamos pagal duomenis, turimus Registre, negali būti aiškinama kaip reiškianti, kad priimdama sprendimą dėl socialinio draudimo išmokos skyrimo ar neskrymo gavėjui, Valstybinio socialinio draudimo fondą administruojanti įstaiga privalo formaliai vadovautis šio Registro duomenimis, nors egzistuoja objektyviai pagrįsta abejonė šių duomenų teisingumu, tikslumu ir (ar) išsamumu, *inter alia* dėl to, kad draudėjas galimai nevykdo ar netinkamai vykdo savo pareigas. Nustačiusi, jog Registro duomenys yra neteisingi, kompetentinga Valstybinio socialinio draudimo fondą administruojanti įstaiga sprendimą dėl socialinio draudimo išmokos skyrimo privalo priimti įvertinusi visus turimus (surinktus) objektyvius duomenis, patvirtinančius ar paneigiančius gavėjo teisę į atitinkamas socialinio draudimo išmokas. Tais atvejais, kai objektyvūs duomenys patvirtina, kad asmuo (apdraustasis asmuo, išmokos gavėjas) tenkina įstatyme nustatytas privalomas sąlygas valstybinio socialinio draudimo išmokai gauti, ši teisė negali būti paneigta vien formaliai remiantis Registro duomenimis.

Išplėstinė teisėjų kolegija taip pat pažymėjo, kad kai draudėjas nepateikia reikiamų pažymų ar kitų dokumentų, būtinų asmens teisei į valstybinio socialinio draudimo išmokas tinkamai realizuoti, gavęs apdraustojo asmens (išmokos gavėjo) prašymą skirti socialinio draudimo išmoką, viešojo administravimo subjektas privalo ne formaliai atsisakyti tenkinti tokį prašymą, bet kreiptis į draudėją dėl atitinkamų pažymų ir dokumentų gavimo (Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 36 str. 2 d. 1 p.), o jam atsisakius tokius duomenis pateikti – visų įstatymuose ir juose lydinčiuose teisės aktuose numatytų veiksmų, būtinų užtikrinti teisingą socialinio draudimo išmokų paskyrimą ir mokėjimą gavėjams (Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 30 str. 1 d.).

Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad nustatant (apskaičiuojant) ligos ir motinystės socialinio draudimo stažą darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartį, visiškai yra nereikšminga faktinė aplinkybė, jog valstybinio socialinio draudimo įmokos aptariamam socialiniam draudimui į Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą nebuvo sumokėtos. Įstatymų leidėjas *expressis verbis* nurodė, kad į aptariamą stažą įtraukiami ne tik laikotarpiai, per kuriuos minėtos draudimo įmokos buvo mokamos, bet ir laikotarpiai, kai šios įmokos „turėjo būti mokamos“ (Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 3 str. 4 d.).

2014 m. kovo 25 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-997/2014 (t. p. 2014 m. kovo 25 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-998/2014)
Procesinio sprendimo kategorija 6.4.1; 15.2.3.2

6.6. Bylos dėl išmokų iš valstybės ir savivaldybių biudžetų

6.6.2. Pašalpos ir kitos išmokos

Dėl socialinę paramą gaunančio asmens pareigos išnaudoti visas teisėtas kitų pajamų gavimo galimybes

Apžvelgiamoje administracinėje byloje ginčas kilo dėl vietos savivaldos institucijos sprendimo, kuriuo atsisakyta skirti pareiškėjui piniginę socialinę paramą – būsto šildymo, karšto vandens ir geriamojo vandens išlaidų kompensacija, remiantis tuo, kad pareiškėjas neišnaudojo visų teisėtų kitų pajamų gavimo galimybių.

Teisėjų kolegija pažymėjo, kad Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo (toliau – Įstatymas) 25 straipsnio, įtvirtinančio piniginę socialinę paramą gaunančių asmenų pareigas, 1 punktą nustato, jog piniginę socialinę paramą gaunantys nepasiturintys gyventojai privalo išnaudoti visas teisėtas kitų pajamų gavimo galimybes (sudaryti teismo patvirtintą sutartį dėl vaiko (įvaikio) materialinio išlaikymo, kreiptis į Vaikų išlaikymo fondo administratorių, gauti teisės aktais nustatytas priklausančias išmokas ir (ar) pašalpas ir kt.). Atsižvelgiant į šią nuostatą, pažymėta, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai nurodė, jog tai, ar asmuo, siekiantis gauti kompensaciją, šias galimybes išnaudojo, turi būti vertinama kiekvienu konkrečiu atveju, kadangi išsamiai šių pajamų gavimo galimybių Įstatyme nėra apibrėžtos. Nagrinėtoje byloje aplinkybė, kad pareiškėjas, turėdamas nuosavybės teisę kitame mieste butą, nebuvo sudaręs jo nuomos sutarties, tačiau leido juo neatlygintinai naudotis kitam asmeniui, teisėjų kolegijos nuomone, pagrįstai buvo vertinta kaip minėtos nuostatos pažeidimas, t. y. pareiškėjas turėjo galimybę gauti pajamų iš jam priklausančio buto nuomos, tačiau šia galimybe nesinaudojo.

Remdamasis Įstatymo 23 straipsnio 1 dalies 5 punktu, nustatančiu, kad jeigu bent vienas iš bendrai gyvenančių asmenų nevykdo šio įstatymo 25 straipsnio 1, 4, 5 ir 6 punktuose nustatytų pareigų, savivaldybės administracija, teikdama piniginę socialinę paramą, privalo socialinę pašalpą skirti tik vaikui (įvaikiui) ar vaikams (įvaikiams), pasirenkant ar derinant jos teikimo formą (formas) (pinigais ir (ar) nepinigine forma), o kompensacijų neteikti ar nutraukti jų teikimą, iki pareigos bus įvykdytos, taip pat pažymėjęs, kad viešojo administravimo subjektai yra saistomi teisės aktuose jiems nustatytos kompetencijos ribų, apeliacinės instancijos teismas darė išvadą, kad atsakovas, atsižvelgdamas į tai, kad pareiškėjas pažeidė Įstatymo 25 straipsnio reikalavimus, neturėjo pagrindo priimti kitokį sprendimą ir neprivalėjo teikti kompensacijų pareiškėjui. Nagrinėtoje byloje taip pat buvo pastebėta, kad šios išvados nepaneigia pareiškėjo argumentas, jog situacija, kai kompensacija buvo skirta ir pasirašius minėto buto nuomos sutartį (dėl jos šeimos pajamoms padidėjus 100 Lt), yra nelogiška. Teisėjų kolegija pabrėžė, jog, kaip pagrįstai nurodė pirmosios instancijos teismas, nagrinėjamu atveju vertinamas ne konkrečių pajamų, galimų gauti iš turto nuomos, dydis, o pats faktas, kad nagrinėtu atveju asmuo nepateikė jokių įrodymų, kad teisės aktų nustatyta tvarka išnaudojo kitas teisėtas priemones gauti pajamų.

2014 m. kovo 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-410/2014
Procesinio sprendimo kategorija 6.6.2

9. Mokestiniai ginčai

9.4. Akcizai

9.4.1. Akcizų objektas

9.4.1.1. Etilo alkoholis ir alkoholiniai gėrimai

Dėl maisto papildė esančio etilo alkoholio apmokestinimo akcizu

Byloje kilęs ginčas dėl 2009 m. spalio 6 d. importuotos prekės – maisto papildo, kurio sudėtyje yra 73 procentai etilo alkoholio, apmokestinimo akcizu.

Ginčui aktualaus Akcizų įstatymo 25 straipsnio 1 dalies 3 punktą (2004 m. sausio 29 d. įstatymo Nr. IX-1987 redakcija) numatė, kad „be šio įstatymo 17 straipsnyje nurodytų atvejų, nuo akcizų atleidžiami <...> etilo alkoholis, naudojamas sveikatinimo reikmėms“. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, vykdydama įstatymų leidėjo pavedimą detalizuoti šią nuostatą, 2002 m. birželio 21 d. priėmė nutarimą Nr. 960, kurio 2.3 punktu (Vyriausybės 2004 m. balandžio 27 d. nutarimo Nr. 474 redakcija) nustatė, kad „nuo akcizų atleidžiamas importuojamas Lietuvos Respublikoje etilo alkoholis kaip vaisto sudėtinė dalis, jeigu šie vaistai yra įtraukti į Valstybinį vaistų registrą, Bendrijos vaistinių preparatų registrą, Valstybinį veterinarinių vaistų

registra ar tai yra kitais teisės aktais leistas vartoti vaistas.“ Mokesčių administratorius vertino, kad ginčo maisto papildas nepatenka į aptariamą išimtį.

Konstitucinio Teismo 2013 m. gruodžio 13 d. nutarimu minėtos Akcizų įstatymo 25 straipsnio 1 dalies 3 punktas (2004 m. sausio 29 d. redakcija bei jį keitusio 27 straipsnio 1 dalies 3 punkto 2010 m. balandžio 1 d. redakcija) dėl jo neapibrėžtumo, neaiškumo ir galimybės plačiai bei įvairiai interpretuoti, buvo pripažintas prieštaraujančiu Konstitucijai. Atitinkamai LVAT teisėjų kolegija vertino, kad toks Konstitucinio Teismo nutarimas reiškia, jog ši teisės norma yra išimta iš teisės normų apyvartos bei negali būti taikoma byloje kilusiam ginčui spręsti (Konstitucijos 110 straipsnio 1 dalis).

Kita vertus apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad Akcizų įstatymas, o kartu ir jo 25 straipsnio 1 dalies 3 punktas, yra priimti įgyvendinant atitinkamus Europos Sąjungos teisės aktus, nurodytus šio įstatymo 3 priede, įskaitant 1992 m. spalio 19 d. Tarybos direktyvą 92/83/EEB dėl akcizo mokesčio alkoholiui ir alkoholiniams gėrimams struktūrų suderinimo (toliau – Direktyva 92/83).

Pagal šio Europos Sąjungos teisės akto 19 straipsnio 1 dalį valstybės narės yra įpareigos etilo alkoholi apmokestinti akcizo mokesčiu, o teisė atleisti nuo akcizo mokesčio etilo alkoholi, yra suteikta tik tais atvejais, kai tai atitinka Direktyvos 92/83 27 straipsnyje nurodytas sąlygas.

Pagal Direktyvos 92/83 27 straipsnio 1 dalies d punktą nuo akcizo mokesčio gali būti atleistas etilo alkoholis, kai jis yra naudojamas vaistų gamybai. Byloje nagrinėtu atveju nustatyta, kad buvo importuotas medicininės paskirties maisto produktas (maisto papildas), kurio sudėtyje yra 73 procentai etilo alkoholio, bet kuris nustatyta tvarka nebuvo priskirtas vaistų kategorijai, t. y., buvo importuotas produktas, kuris nėra vaistas. Tai lemia, kad šio produkto importo atveju nebuvo teisinio pagrindo taikyti akcizo mokesčio išimties, numatytos Direktyvos 92/83 27 straipsnio 1 dalies d punkte.

Atitinkamai LVAT teisėjų kolegija sprendė, kad pagal minėtos Direktyvos nuostatas bei ją įgyvendinančią nacionalinę teisę, byloje aptariamą produktą, jo importo į Lietuvą atveju, turėjo būti apmokestintas akcizo mokesčiu. Šiam produktui nebuvo pagrindo taikyti išimties, pagal kurią etilo alkoholis gali būti atleistas nuo šio mokesčio.

2014 m. kovo 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-15/2014
Procesinio sprendimo kategorija 10.3

9.6. Mokesčio permokos (skirtumo) gražinimas (įskaitymas)

Dėl bankrutuojančios bendrovės turimos gyventojų pajamų mokesčio nepriemokos padengimo šio bendrovės turima pridėtinės vertės mokesčio permoka mokesčių administratoriaus iniciatyva

Mokesčių administravimo įstatymo 94 straipsnyje pasisakyta, jog Lietuvos Respublikos įstatymuose ir jų pagrindu priimtuose jų lydimočiuose teisės aktuose, reglamentuojančiuose įmonių restruktūrizavimo ar bankroto procedūras, gali būti nustatomos specialios mokestinės prievolės vykdymo taisyklės, taip pat jos įvykdymo būdai bei pasibaigimo pagrindai. Tokiais atvejais šis įstatymas taikomas tiek, kiek atitinkamų klausimų nereglementuoja minėti įstatymai. Kitaip tariant, Mokesčių administravimo įstatymas, įmonių bankroto atveju, kai kyla mokestinės prievolės vykdymo klausimai, yra taikomas tiek, kiek to nereglementuoja kiti teisės aktai.

Įmonių bankroto įstatymo 10 straipsnio 7 dalies 3 punkte (redakcija galiojusi 2013 m. vasario 19 d.) nustatyta, kad įsiteisėjus teismo nutarčiai iškelti bankroto bylą draudžiama vykdyti visas finansines prievoles, neįvykdytas iki bankroto bylos iškėlimo, įskaitant palūkanų, netesybų, mokesčių ir kitų privalomųjų įmokų mokėjimą, išieškoti skolas iš šios įmonės teismo ar ne ginčo tvarka, išskyrus priešpriešinių vienaarūšių reikalavimų įskaitymą, kai toks įskaitymas galimas pagal mokesčių įstatymuose nustatytas mokesčio permokos (skirtumo) įskaitymo nuostatas.

Kaip pažymėjo LVAT teisėjų kolegija, minėtomis nuostatomis įstatymų leidėjas yra įtvirtinęs mokesčių administratoriui draudimą, įsiteisėjus teismo nutarčiai iškelti bankroto bylą, imtis priemonių mokesčių mokėtojo finansinių prievolių įvykdymui. Numatyta išimtis siejama su priešpriešiniais vienaarūšiais reikalavimais ir tik įskaitymo būdu, be to, ir kai toks įskaitymas galimas pagal mokesčių įstatymuose nustatytas mokesčio permokos (skirtumo) įskaitymo taisykles. Priešingu atveju tokia teisė yra paneigiama. Atitinkamai vertindamas dėl turimos pridėtinės vertės mokesčio (toliau – ir PVM) permokos ir gyventojų pajamų mokesčio nepriemokos tarpusavio įskaitymo, apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad priešpriešinių vienaarūšių reikalavimų definicija nagrinėjamos problemos kontekste būtų suprantama, kaip mokesčių mokėtojo turima mokesčio permoka (piniginė permoka), kurią siekiama susigražinti, ir mokesčių administratoriaus fiksuota mokesčių mokėtojo pareiga sumokėti mokesčio (piniginę) nepriemoką (viena pusė

iš kitos, ir atvirkščiai, reiškia tą patį piniginių reikalavimą). Teisėjų kolegijos vertinimu, siekiant pasinaudoti Įmonių bankroto įstatymo 10 straipsnio 7 dalies 3 punkte egzistuojančia išimtimi, mokesčių administratorius turi nustatyti minėtą aplinkybę. Kitu atveju, įmonei iškėlus bankroto bylą bei įsiteisėjus nutarčiai dėl bankroto bylos iškėlimo, mokesčių administratorius praranda galimybę Mokesčių administravimo įstatymo 87 straipsnyje nustatyta tvarka įskaityti mokesčių permokas mokesčių mokėtojo mokestinei nepriemokai padengti bei privalo gražinti bankrutuojančiai (bankrutavusiai) įmonei jos mokesčių permokas *inter alia* PVM permokas tam, kad jos kartu su kitu turtu būtų paskirstytos kreditoriams proporcingai jų reikalavimų dydžiui, atsižvelgiant į kreditorių eiliškumą.

Šiomis aplinkybėmis LVAT teisėjų kolegija konstatavo, kad norint atlikti įskaitymo procedūrą pagal Mokesčių administravimo įstatymo 87 straipsnio 1 dalį, turi būti konstatuotos (įvykdytos) kelios kumuliacinės sąlygos: (1) kreditoriaus ir skolininko reikalavimai turi būti priešpriešiniai, tai yra kreditorius turi būti skolininkas skolininko atžvilgiu, o skolininkas kreditoriumi kreditoriaus atžvilgiu; (2) priešpriešiniai reikalavimai turi būti vienuose. Kadangi ginčo atveju šie reikalavimai buvo tenkinami, teismas pripažino, jog nebuvo jokių kliūčių įskaityti piniginių reikalavimų, kilusių iš skirtingų teisinių pagrindų, t. y. galima įskaityti PVM permoką gyventojų pajamų mokesčio nepriemokai padengti.

2014 m. kovo 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-922/2014
Procesinio sprendimo kategorija 9.6

9.10. Kiti iš mokestinių ginčų kylantys klausimai

Dėl išankstinės ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarkos privalomumo, kai skundžiamas mokesčių administratoriaus atsisakymas mokestinę nepriemoką pripažinti beviltiška

Apžvelgiamoje byloje, be kita ko, buvo vertinama, ar ginčas dėl mokesčių administratoriaus atsisakymo mokestinę nepriemoką pripažinti beviltiška yra mokestinis ginčas, bei ar tokiam ginčui yra taikoma privaloma ikiteisminė jo nagrinėjimo tvarka.

Ginčas pagal Mokesčių administravimo įstatymo nuostatas gali būti priskiriamas mokestiniams ar nemokestiniams ginčams. Atsižvelgiant į tai, skiriasi mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksmų ar jų neatlikimo faktų apskundimo tvarka (ar skundas paduotinas teismui, ar ikiteisminei skundų nagrinėjimo institucijai) ir terminai. Mokesčių administravimo įstatymo 2 straipsnio 21 dalis įtvirtina, kad mokestiniai ginčai – tai ginčai, kylantys tarp mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus dėl sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo ar kito panašaus pobūdžio sprendimo, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis, taip pat dėl mokesčių administratoriaus sprendimo atsisakyti gražinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą).

Ginčas dėl mokestinės nepriemokos pripažinimo beviltiška nėra mokestiniams ginčams priskiriamas ginčas. Šiuo reikalavimu nėra keliamas mokesčio nepriemokos pagrįstumo ar teisėtumo klausimas, nėra ginčijamas mokesčių administratoriaus sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo ar kito panašaus pobūdžio sprendimo, kuriuo mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis, nėra ginčijamas mokesčių administratoriaus sprendimas atsisakyti gražinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą).

Pastebėtina ir tai, kad Mokesčių administravimo įstatyme numatyta mokestinių ginčų nagrinėjimo procedūra taip pat taikoma nagrinėti mokesčių mokėtojo skundams dėl mokesčių administratoriaus sprendimo neatleisti nuo baudų bei (arba) delspinigių mokėjimo ir mokesčių administratoriaus atlikto mokesčių mokėtojo turimos mokesčio permokos įskaitymo. Tačiau LVAT teisėjų kolegija pabrėžė, kad atleidimo nuo delspinigių ir baudos klausimai bei nepriemokos pripažinimo beviltiška klausimai yra netapatūs, jiems taikomos skirtingos mokesčių administravimo procedūros. Be to, mokesčių mokėtojo mokestinė prievolė baigiasi, kai jis yra atleidžiamas nuo mokestinės prievolės vykdymo (Mokesčių administravimo įstatymo 93 str. 1 d. 4 p.). Tuo tarpu mokestinę nepriemoką pripažinus beviltiška, neteikiama priverstinio išieškojimo pirmenybė ir į ją neatsižvelgiama planuojant biudžeto pajamas. Nustačius, kad yra galimybė ir tikslinga tokią mokestinę nepriemoką priverstinai išieškoti, ji išieškoma.

Šiomis aplinkybėmis LVAT teisėjų kolegija pripažino, kad skundams dėl mokesčių administratoriaus atsisakymo mokestinę prievolę pripažinti beviltiška nėra taikoma privaloma išankstinė ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka.

2014 m. kovo 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-264/2014
Procesinio sprendimo kategorija 8.1.6; 8.2

11. Nuosavybės teisių atkūrimas

11.4. Nuosavybės teisių atkūrimas į žemę

11.4.2. Nuosavybės teisių į miesto žemę atkūrimo sąlygos ir tvarka

Dėl galimybės atkurti nuosavybės teises į žemę, ant kurios pastatyti kitiems asmenims priklausantys garažai

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl sprendimų, kuriais buvo atkurtos nuosavybės teisės į miesto teritorijoje esančią žemę, gražinant ją natūra. Pareiškėjai teigė, kad ginčo žemės sklypas negalėjo būti priskirtinas laisvai valstybinei žemei, nes ši žemė užimta jiems nuosavybės teise priklausančiais metaliniais garažais, kurie teisėtai pastatyti iki 1990 m. ir eksploatuojami iki šiol. Pirmosios instancijos teismas skundą atmetė, nustatęs, kad pareiškėjų garažai priskirtini laikiniams statiniams Lietuvos Respublikos statybos įstatymo prasme, be to, pareiškėjai nepateikė įrodymų, kad žemė po garažais jiems suteikta nuomos ar panaudos sutarties pagrindu. Apeliacinės instancijos teismas paliko pirmosios instancijos teismo sprendimą nepakeistą.

Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo (toliau – ir Įstatymas) 12 straipsnio 1 dalies 3 punktą žemė iš Įstatymo 2 straipsnyje nurodytų piliečių išperkama valstybės ir už ją atlyginama pagal Įstatymo 16 straipsnį, jeigu ji iki 1995 m. birželio 1 d. buvo miestams nustatyta tvarka priskirtose teritorijose ir pagal įstatymus nustatyta tvarka patvirtintuose detaliuosiuose planuose užimta pastatams, statiniams ar įrenginiams eksploatuoti reikalingų žemės sklypų. Teismas konstatavo, kad svarbu nustatyti, ar pareiškėjų naudojami metaliniai garažai gali būti laikomi statiniais, kuriems eksploatuoti reikalingas ginčo žemės sklypas Įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 3 punkto prasme.

Teisėjų kolegija pažymėjo, kad pagal Statybos įstatymo 2 straipsnį statinys yra pastatas arba inžinerinis statinys, turintis laikančiąsias konstrukcijas, kurios visos (ar jų dalis) sumontuotos statybos vietoje atliekant statybos darbus, ir kuris yra nekilnojamas daiktas. Taigi, reikalaujama, kad statinys ne tik turėtų laikančiąsias konstrukcijas ir būtų sumontuotas statybos vietoje, tačiau ir atitiktų nekilnojamojo daikto sąvoką. Statiniai, kaip nekilnojamieji daiktai, yra nekilnojamojo turto kadastro objektai. Jie formuojami Statybos įstatymo nustatyta tvarka. Nekilnojamojo turto kadastrė įrašyti duomenys kaupiami ir saugomi Nekilnojamojo turto registro centriniame duomenų banke, o nekilnojamojo daikto kadastro duomenų įrašymas į nekilnojamojo turto kadastrą yra laikomas nekilnojamojo daikto įregistravimu Nekilnojamojo turto registre. Byloje nėra įrodymų, kad pareiškėjų eksploatuojami garažai, kaip statiniai būtų suformuoti įstatymų nustatyta tvarka, duomenys apie juos būtų įrašyti į Nekilnojamojo turto kadastrą, o statiniai, kaip nekilnojamojo turto objektai būtų įregistruoti Nekilnojamojo turto registre. Tai nulėmė apeliacinės instancijos teismo išvadą, kad pareiškėjų naudojami metaliniai garažai neatitinka reikalavimų, keliamų nekilnojamajam daiktui, ir negali būti laikomi statiniais, kuriems eksploatuoti reikalingas žemės sklypas. Teismas taip pat pažymėjo, kad apeliacinio skundo argumentai, susiję su būtinybe skirti ekspertizę, siekiant nustatyti, ar metaliniai garažai yra laikini statiniai, nėra teisiškai reikšmingi. Nesant nekilnojamojo turto registre duomenų apie pareiškėjams nuosavybės teise priklausančius nekilnojamuosius daiktus, netenka prasmės nustatymas, kokius faktiškai egzistuojančius statinius eksploatuoja pareiškėjai.

2014 m. kovo 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁵²-466/2014
Procesinio sprendimo kategorija 11.4.2

11.8. Valstybės garantijos gyvenamųjų namų, jų dalių, būtų nuomininkams ir savininkams

Dėl piniginės kompensacijos, numatytos Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkama nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat valstybės garantijų ir lengvatų, numatytų piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymo 9 straipsnyje, paveldėjimo

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkama nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos taip pat valstybės garantijų ir lengvatų, numatytų Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymo (toliau – ir Kompensacijų įstatymas) nuostatų taikymo. Susiklosčiusi situacija: 2004 m. lapkričio 29 d. Kompensacijų įstatymo pagrindu K. G. buvo išduota Valstybės garantija Nr. 1119, 2009 m. kovo 26 d. Kauno miesto

savivaldybės administracijos direktorius priėmė įsakymą dėl savivaldybei nuosavybės teise priklausančio buto išnuomojimo K. G., į šio buto nuomos mokesčių įskaičiuojant savininkui gražinto buto rinkos vertę – 79 000 Lt. Pareiškėja manė, kad K. G. mirus, jo teisė į 79 000 Lt, kurie jam priklausė nuosavybės teise ir pagal 2004 m. lapkričio 29 d. Valstybės garantiją Nr. 1119 buvo įskaičiuojami į jo nuomojamo buto nuomos mokesčių, yra paveldima ir atsakovas privalo išmokėti pareiškėjos paveldėtą mirusiojo K. G. nepanaudotų lėšų likutį, t. y. 74 202,11 Lt.

Pirmosios instancijos teismas pareiškėjos skundą atmetė kaip nepagrįstą. Apeliacinės instancijos teismas paliko pirmosios instancijos teismo sprendimą nepakeisdamas. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad pagal Kompensacijų įstatymo 9 straipsnio 5 dalį valstybės garantija nuomininkui – tai Vyriausybės nustatytos formos dokumentas, kuriuo valstybė (garantas) įsipareigoja gražinto namo, jo dalies, buto nuomininkui ir jo šeimos nariams (toliau – ir garantijos turėtojais) įvykdyti garantiją, nurodytą šio straipsnio 2 dalyje, o garantijos turėtojais įsipareigoja, kai bus įvykdyta garantija, patuštinti turėtas gyvenamąsias ir kitas patalpas per šio straipsnio 12 dalyje nustatytą laiką. Šią garantiją pasirašo garantijos turėtojais – nuomininkas ir jo šeimos nariai. Byloje nustatyta, kad atsakovas 2004 m. lapkričio 29 d. K. G. išdavė Valstybės garantiją Nr. 1119. Šios garantijos turinys patvirtina, kad ji buvo išduota remiantis Kompensacijų įstatymo 9 straipsnio 2 dalies 5 punktu, pagal kurį valstybė įsipareigoja, kad nuomininkui per garantijoje nurodytą laiką bus Vyriausybės nustatyta tvarka išnuomos kitos valstybės ar savivaldybės gyvenamosios patalpos, į nuompinigių įskaičiuojant nuomotų patalpų vertę.

Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad vykdant garantijos įsipareigojimą, atsakovas sudarė su K. G. gyvenamosios patalpos nuomos sutartį ir įsipareigojo padengti nuomos mokesčius iš garantijoje nurodytos 79 000 Lt sumos. Įsipareigojimai buvo vykdomi iki K. G. mirties – 2012 m. rugpjūčio 31 d. Todėl pagrįsta atsakovo pozicija, kad pareiškėjos reikalavimas išmokėti nesumokėtą kompensacijos sumą už nuomą reiškia garantijos turinio pakeitimą ir tuo būtų pakeista garantijos turėjo valia, kas yra neįmanoma po garantijos turėjo mirties. Pareiškėjos nurodoma Kompensacijų įstatymo 9 straipsnio 7 dalies nuostata dėl neįvykdytos kompensacijos paveldėjimo Lietuvos Respublikos civilinio kodekse įtvirtinta tvarka netaikytina šiam ginčui, nes kompensacija buvo įvykdyta. Gyvenamoji patalpa buvo išnuomota K. G., už jos nuomą buvo apmokėti nuompinigių ir po jo mirties garantija baigėsi.

2014 m. kovo 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A²⁶¹-268/2014
Procesinio sprendimo kategorija 11.8

12. Registrai

12.3. Bylos, kilusios iš nekilnojamo turto registro veiklos

12.3.3. Nekilnojamojo turto mokesstinės vertės masiniu būdu nustatymas ir tikslinimas

Dėl galimybės registro tvarkytojui patikslinti nekilnojamojo daikto kadastro duomenis

Apžvelgiamoje bylas ginčas kilo dėl nekilnojamojo turto mokesstinės vertės perskaičiavimo registro tvarkymo įstaigai patikslinus nekilnojamojo daikto kadastro duomenis, t. y. sienų medžiagą.

Nekilnojamojo daikto kadastro rodikliai po rekonstrukcijos buvo užfiksuoti 2001 m. rugsėjo 14 d. Tarp jų – „Sienos: Plytų mūras/betono bloka“. Nekilnojamojo turto registro centriniame duomenų banke buvo įrašyta: „Sienų medžiaga: Mišrios konstrukcijos“. Pagal sienų medžiagą „Kitos medžiagos“ buvo nustatyta mokesstinė vertė 2006 m. sausio 1 d. – 10 625 125 Lt, 2006 m. liepos 5 d. patikslinus – 6 700 000 Lt, 2011 m. sausio 1 d. – 4 932 000 Lt. Registro tvarkytojas, gavęs nekilnojamojo turto sandorių viešosios elektroninės paslaugos informacinės sistemos pranešimą apie rengiamą sandorį, 2012 m. rugsėjo 17 d. patikslino sienų medžiagą iš „Mišrios konstrukcijos“ į „Plytų“ pagal 2001 m. rugsėjo 14 d. kadastro duomenų byloje užfiksuotus pastato kadastro duomenis. Ši veiksmą registro tvarkymo įstaiga atliko vadovaudamasi Nekilnojamojo turto registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534 (toliau – ir Nekilnojamojo turto registro nuostatai), 82 punktu. Atsižvelgiant į tai, 2013 m. sausio 1 d. buvo perskaičiuota mokesstinė vertė – 7 825 000 Lt. Pareiškėjo teigimu, klaidingų kadastro duomenų pagrindu buvo perskaičiuota ir nustatyta didesnė nekilnojamojo turto mokesstinė vertė, sukuriama didesnę mokesstinę prievolę.

Teisėjų kolegija nustatė, jog nekilnojamojo turto mokesstinės vertės padidėjimą lėmė nekilnojamojo daikto kadastro rodiklio, t. y. sienų medžiagos, patikslinimas Nekilnojamojo turto registro nuostatų 82 punkto pagrindu. Ši nuostata, anot teismo, registro tvarkytojui nustato pareigą visais atvejais patikrinti nekilnojamojo daikto kadastro ir registro duomenis, gavus nekilnojamojo turto sandorių viešosios elektroninės paslaugos informacinės sistemos sugeneruotą pranešimą apie rengiamus sandorius, o prireikus –

ir juos patikslinti. Tačiau galimybė patikslinti šiuos duomenis yra ribojama, nustačius, kad nekilnojamojo daikto kadastro duomenys, įrašyti registro centriniame duomenų banke, neatitinka faktinių nekilnojamojo daikto kadastro duomenų, kurie užfiksuoti nekilnojamojo daikto kadastro duomenų byloje.

Teisėjų kolegijos nuomone, nagrinėtu atveju registro tvarkymo įstaigos veiksmai iš esmės atitinka šią išimtį. Todėl sienų medžiagos „Mišrios konstrukcijos“ patikslinimas į „Plytų“ pagal 2001 m. rugsėjo 14 d. kadastro duomenų byloje užfiksuotus pastato kadastro duomenis buvo neteisėtas. Tokią išvadą patvirtina ir Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymo 33 straipsnio 2 dalis, pagal kurią techninės klaidos gali būti ištaisytos suinteresuoto asmens prašymu arba kai Nekilnojamojo turto registro tvarkytojas pastebėjo klaidą, jei nėra pagrindo manyti, kad toks ištaisymas pažeis teisių į tą nekilnojamąjį daiktą turėtojų ar trečiųjų asmenų teisėtus interesus. Teisėjų kolegija padarė išvadą, kad šiuo atveju atliktas patikslinimas akivaizdžiai daro įtaką pareiškėjo mokestinei prievolei. Paminėtų duomenų patikslinimas būtų galimas tik patikslinus pačioje nekilnojamojo daikto kadastro duomenų byloje užfiksuotus duomenis (pvz., pastato sienų žymėjimas pagal pagrindinę medžiagą ir kt.).

2014 m. kovo 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-572/2014
Procesinio sprendimo kategorija 12.3.3

16. Valstybės tarnyba

16.6. Valstybės tarnautojų atleidimas iš pareigų

Dėl turimos (surinktos) informacijos apie asmenį reikšmės, vertinant jo tinkamumą dirbti su įslaptinta informacija

Dėl nenaudingos tyrimo poligrafu išvados arba asmens atsisakymo tirtis poligrafu vertinimo

Pareiškėjas byloje ginčijo teritorinio policijos komisariato viršininko įsakymą, kuriuo pareiškėjas atleistas iš vidaus tarnybos Vidaus tarnybos statuto 53 straipsnio 1 dalies 17 punkto pagrindu (pareigūnas atleidžiamas iš vidaus tarnybos, kai jam įstatymų nustatyta tvarka atimamos specialiosios teisės, susijusios su jo tiesioginių pareigų atlikimu), bei įsakymą, kuriuo pareiškėjo turėta specialioji teisė – leidimas dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“, buvo panaikinta.

Teisėjų kolegija pažymėjo, kad pagal Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 17 punktą (bylai aktuali 2010 m. gruodžio 12 d. įstatymo Nr. XI-1237 redakcija) leidimas dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija arba asmens patikimumo pažymėjimas asmeniui neišduodamas (o pagal šio įstatymo 18 str. 1 d. 4 p. yra panaikinamas), jeigu asmuo piktnaudžiauja alkoholiu, vartoja narkotines, psichotropines ar kitas psichiką veikiančias medžiagas arba nustatomos kitos asmeninės ir dalykinės savybės, dėl kurių jis netinka darbui su įslaptinta informacija. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, jog iš šios teisės normos matyti, kad aplinkybių, dėl kurių buvimo (atsiradimo) paminėtas leidimas gali būti neišduotas arba išduotas leidimas gali būti panaikintas, sąrašas nėra baigtinis, o pagal šios teisės normos prasmę ir paskirtį, joje nurodytų aplinkybių pavyzdinių pobūdį, galima daryti išvadą, kad šios aplinkybės yra siejamos su asmeninėmis nurodyto leidimo adresato savybėmis, tarp jų ir jo patikimumu dirbti su įslaptinta informacija. Tai reiškia, kad teismas kiekvienu konkrečiu atveju, vadovaudamasis proporcingumo bei protingumo kriterijais, turi spręsti, ar dėl per konkrečias faktines situacijas (per konkrečius faktus) pasireiškusias asmens savybes jis yra tinkamas dirbti su įslaptinta informacija.

Pasisakydama dėl Poligrafo naudojimo įstatymo taikymo byloje nagrinėjamoje situacijoje, kolegija pažymėjo, kad vienas iš būdų nustatyti pareigūno (asmens) savybes yra pareigūno patikrinimas poligrafu (5 str. 1 d.). Tyrimo poligrafu reikšmė ir jo atlikimo arba asmens (pareigūno) atsisakymo jį atlikti teisinės pasekmės yra nustatytos Poligrafo naudojimo įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje (originali įstatymo redakcija), pagal kurią tyrimo poligrafu išvada yra naudojama kaip papildoma informacija, apibūdinanti tiriamą asmenį ir jo aplinką. Jeigu asmens tyrimo išvada yra neigiama, taip pat asmeniui atsisakius tirtis poligrafu, atsižvelgiant į visą turimą informaciją apie tiriamą asmenį ir jo aplinką, šiam asmeniui gali būti neišduodamas ar panaikinamas leidimas dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija.

Aiškindama šią teisės normą, kolegija darė išvadą ir pabrėžė, kad asmeniui nenaudinga tyrimo poligrafu išvada (jeigu asmens sutikimu toks tyrimas buvo atliktas) arba asmens atsisakymas tirtis poligrafu savaime nesudaro pagrindo neišduoti leidimo dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija arba panaikinti anksčiau išduotą leidimą. Lemiamą reikšmę tokioms (asmeniui neigiamoms) pasekmėms atsirasti turi prieš tyrimą arba prieš atsisakymą tirtis turima (surinkta) kita informacija apie asmenį, kuri, viena vertus, sukelia pagrįstas abejones dėl asmens tinkamumo dirbti su įslaptinta informacija, kita vertus, nėra pakankama tam, kad būtų galima daryti vienareikšmišką išvadą apie asmens savybių nesuderinamumą su teise dirbti su tokia

informacija. Todėl kiekvienu konkrečiu atveju lemiamą reikšmę išvadai apie asmens tinkamumą dirbti su įslaptinta informacija turi faktinės asmens elgesį tam tikroje situacijoje charakterizuojančios aplinkybės, kurios teismo turi būti nustatytos ir įvertintos pagal įrodymų administracinėje byloje įvertinimo taisykles, nustatytas ABTI 57 straipsnyje.

2014 m. kovo 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-289/2014
Procesinio sprendimo kategorija 16.6

Dėl Vidaus tarnybos statuto 53 straipsnio 1 dalies 17 punkte įtvirtinto pareigūno atleidimo iš vidaus tarnybos pagrindo aiškinimo

Apžvelgiamoje byloje kilo ginčas dėl teritorinio policijos komisariato viršininko įsakymo, kuriuo pareiškėjas atleistas iš vidaus tarnybos pagal Vidaus tarnybos statuto (toliau – ir Statutas) 53 straipsnio 1 dalies 17 punktą, nustatantį, kad pareigūnas atleidžiamas iš vidaus tarnybos, kai jam įstatymų nustatyta tvarka atimamos specialiosios teisės, susijusios su jo tiesioginių pareigų atlikimu, teisėtumo ir pagrįstumo.

Aiškindamas Vidaus tarnybos statuto 53 straipsnio 1 dalies 17 punkto turinį, LVAT darė išvadą, kad pareigūną atleisti iš vidaus tarnybos šiuo pagrindu galima tik tais atvejais, kai jis turi kokią nors specialiąją teisę, būtiną jo tiesioginių pareigų atlikimui (teisę vairuoti transporto priemonę, teisę laikyti ir nešioti šaunamąjį ginklą, teisę dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija ar kt.), tačiau ši teisė iš jo įstatymų nustatyta tvarka atimama ir todėl pareigūnas nebegali tinkamai vykdyti savo tiesioginių pareigų. Atsižvelgusi į bylos aplinkybes, teisėjų kolegija darė išvadą, kad pareiškėjo atleidimas iš tarnybos Statuto 53 straipsnio 1 dalies 17 punkto pagrindu nagrinėjamu atveju nėra teisėtas, nes pareiškėjui nebuvo atimta teisė dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, jis tokios teisės niekada neturėjo.

Apeliacinės instancijos teismas darė išvadą, jog pirmosios instancijos teismas nepagrįstai konstatavo, kad nagrinėjamu atveju pareiškėjas atleistas iš tarnybos teisėtai, nes leidimas dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“, jam buvo privalomas einant patrulio pareigas. Teisėjų kolegija pažymėjo, jog pareiškėjo pareigybės aprašyme reikalavimas atitikti teisės aktuose numatytus reikalavimus, būtinus išduodant leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“, atsirado vėliau nei pareiškėjas buvo priimtas į tarnybą ar perkeltas į kitas pareigas, t. y. jo einamos pareigybės aprašymą 2012 m. kovo 14 d. išdėsčius nauja redakcija. Be to, kaip rodo bylos faktinės aplinkybės, pareiškėjui nebuvo kilusi būtinybė turėti tokį leidimą jam vykdančias tiesiogines pareigas, jis tokio galiojančio leidimo neturėjo, nors 2012 m. kovo – spalio mėnesiais pareigas vykdė.

Įvertinusi išdėstytas aplinkybes, teisėjų kolegija konstatavo, jog atsakovas, atleidęs pareiškėją iš tarnybos Statuto 53 straipsnio 1 dalies 17 punkto pagrindu už tai, kad jam nebuvo išduotas leidimas dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“, nagrinėjamu atveju pažeidė pareiškėjo subjektinę teisę į apsaugą nuo atleidimo iš darbo, įtvirtintą ne tik nacionalinėje (pvz., Statuto 59 str.), bet ir tarptautinėje teisėje (pvz., Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 30 str.).

2014 m. kovo 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁵²-257/2014
Procesinio sprendimo kategorija 16.6

17. Bylos dėl norminių administracinių aktų teisėtumo

17.1. Centrinų valstybinių administravimo subjektų

Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2013 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. 3D-197 patvirtintų Žvejybos Baltijos jūroje kvotų skyrimo taisyklių

Norminėje administracinėje byloje buvo keliamas klausimas *inter alia* dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2013 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. 3D-197 patvirtintų Žvejybos Baltijos jūroje kvotų skyrimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 19 punkto ta apimtimi, kiek nustatytas žuvų kvotų skyrimas atsižvelgiant į naudotojo 2007–2012 m. sugautą šprotų ir strimelių kiekį (tačiau už 2012 m. imamas sugautas šprotų ir strimelių kiekis ne didesnis nei naudotojui skirta kvota), skaičiuojant nuo viso Lietuvos Respublikos naudotojų 2007–2012 m. atviroje Baltijos jūroje sugauto šprotų ir strimelių kiekio, atitikties Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo 1 straipsnio 2 daliai ir Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 ir 3 punktams.

Išplėstinė teisėjų kolegija pažymėjo, kad Taisyklių 19 punkte nustačius, jog ūkio subjektui „suteikiamos šprotų ir strimelių perleidžiamosios žvejybos teisės dydis (procentais) apskaičiuojamas pagal ta

naudotojo 2007–2012 m. sugauto šprotų ir strimelių kiekio (tačiau už 2012 m. imamas sugautas šprotų ir strimelių kiekis, ne didesnis nei naudotojui skirta kvota) dalį, skaičiuojant nuo viso Lietuvos Respublikos naudotojų 2007–2012 m. atviroje Baltijos jūroje sugauto šprotų ir strimelių kiekio“, yra esmingai ribojama ūkio subjektų, užsiimančių ar pageidaujančių užsiimti šprotų ir strimelių žvejyba Baltijos jūroje, ūkinės veiklos laisvė, kadangi ūkio subjektams, kurie 2007–2012 m. negaudė strimelių ar šprotų Baltijos jūroje ar jų sugavo mažai, yra iš esmės ribojama galimybė užsiimti atitinkama žvejyba ateinančiais metais (pagal šį kriterijų naudotojams, 2007–2012 m. sugavusiems mažai strimelių ar šprotų, suteikiamos šprotų ir strimelių perleidžiamosios žvejybos teisės dydis (procentais) būtų mažas, o nauji naudotojai pagal Taisyklių 9 punktą kvotas gali gauti tik itin ribotais atvejais). Išplėstinė teisėjų kolegija pažymėjo, kad tokio pobūdžio ūkinės veiklos ribojimas, remiantis Konstitucinio Teismo doktrina bei Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktu, gali būti nustatytas tik įstatyme. Atsižvelgdama į tai, jog ginčytas Taisyklių 19 punkte įtvirtintas kriterijus, nustatantis esmines ūkinės veiklos sąlygas ir ribojimo kriterijus, nėra numatytas įstatyme, išplėstinė teisėjų kolegija konstatavo, kad žemės ūkio ministras, poįstatyminiame teisės akte nustatydamas šį kriterijų, veikė *ultra vires* ir pažeidė Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punkte įtvirtintą principą, jog administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais.

2014 m. kovo 27 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimas administracineje byloje Nr. I⁴⁹²-4/2014
Procesinio sprendimo kategorija 17.1

18. Bylos dėl Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimų ar neveikimo

18.1. Prezidento, Seimo, savivaldybių tarybų rinkimai

Dėl asmens registravimo kandidatu Respublikos Prezidento rinkimuose, jei šis asmuo pripažintas šturkščiai pažeidusiu Konstituciją arba sulaužiusiu priesaiką, kuri Seimas apkaltos proceso tvarka pašalino iš einamų pareigų

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl Vyriausiosios rinkimų komisijos (toliau – ir VRK) 2014 m. kovo 1 d. sprendimo „Dėl R. P. registravimo pretendentu būti kandidatu į Respublikos Prezidentus“. Šiuo sprendimu atsisakyta išduoti R. P. rinkėjų parašų rinkimo lapus dėl to, kad R. P. neatitinka Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų įstatyme nustatytų reikalavimų būti kandidatu į Respublikos Prezidentus. Toks sprendimas priimtas remiantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 78 straipsniu, Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų įstatymo 2 ir 36 straipsniais, Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 2 straipsniu bei VRK pažyma, iš kurios išvados matyti, jog R. P. neatitinka būtent Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje įtvirtinto reikalavimo, jog Respublikos Prezidentu negali būti renkamas šturkščiai pažeidęs Lietuvos Respublikos Konstituciją arba sulaužęs priesaiką asmuo, kurį Seimas apkaltos proceso tvarka pašalino iš einamų pareigų ar panaikino jo Seimo nario mandatą.

Išplėstinė teisėjų kolegija atmetė pareiškėjo skundą. Teismas pastebėjo, jog pareiškėjas klaidingai mano, kad Seimui nepriėmus būtinų Konstitucijos pataisų, kurios nustatytų draudimo tapti Prezidentu trukmę, nuo Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – ir EŽTT) 2011 m. sausio 6 d. sprendimo byloje *Paksas prieš Lietuvą* priėmimo Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų įstatymo 2 straipsnio nuostatomis būtina vadovautis tiek, kiek jos neprieštarauja EŽTT doktrinai ir Konstitucijai. Pažymėta, jog EŽTT 2011 m. sausio 6 d. sprendime konstatavo, kad atsižvelgiant į visas pirmiau minėtas aplinkybes, ypač į nuolatinį ir negrįžtamą draudimo pareiškėjui būti renkamam į parlamentą pobūdį, šis apribojimas yra neproporcingas, šiuo atveju buvo pažeistas 1 Protokolo 3 straipsnis. Tačiau EŽTT pateiktas Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – ir Konvencija) aiškinimas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo neįpareigoja, Konstitucijos nuostatomis jokios įtakos neturi.

Kita vertus, pažymėta ir tai, kad EŽTT 2011 m. sausio 6 d. sprendimo 72 punkte vienareikšmiškai nurodė, kad 1 Protokolo 3 straipsnis netaikomas Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimams. Taigi, kiek tai susiję su pareiškėjo skundais dėl jo pašalinimo iš pareigų ar draudimo būti renkamam prezidentu, ši pareiškimo dalis buvo pripažinta *ratione materiae* nesuderinama su Konvencijos nuostatomis pagal 35 straipsnio 3 dalį ir atmesta pagal 35 straipsnio 4 dalį. Be to, EŽTT savo sprendimo rezoliucinės dalies 2 punktu vienbalsiai paskelbė pareiškėjo R. P. skundą pagal 1 Protokolo 3 straipsnį, kiek jis susijęs su pareiškėjo pašalinimu iš pareigų ir teisės būti renkamam Lietuvos Prezidentu atėmimu, nepriimtiniu. Nurodyti EŽTT argumentai bei priimtas sprendimas leido išplėstinei teisėjų kolegijai konstatuoti, kad EŽTT savo 2011 m. sausio 6 d. sprendimu nenustatė Lietuvai jokių įpareigojimų, kiek tai liečia pareiškėjo galimybę dalyvauti Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimuose, taigi nėra pagrindo teigti, kad šiuo metu iš

EŽTT sprendimo Lietuvos Respublikai kyla tarptautinis įsipareigojimas keisti vidaus teisę, kiek tai susiję su Prezidento rinkimais.

Išplėstinė teisėjų kolegija nurodė, kad konstatavus, jog VRK 2014 m. kovo 1 d. sprendimas yra teisėtas ir pagrįstas, įpareigojimas pareiškėjui R. P. išduoti rinkėjų parašų lapus, būdamas išvestiniu, taip pat atmestinas. Dėl reikalavimo VRK įvykdyti EŽTT 2011 m. sausio 6 d. sprendimą teismo išplėstinės teisėjų kolegijos pasakyta, jog pagal Konvencijos 46 straipsnio 1 dalį, Susitariančiosios Šalys įsipareigojo vykdyti galutinį EŽTT sprendimą kiekvienoje byloje, kurios šalys jos yra. Taigi reikalavimas VRK įvykdyti EŽTT 2011 m. sausio 6 d. sprendimą iš esmės negali būti įgyvendintas, nes šio EŽTT sprendimo įgyvendinimu rūpinasi Lietuva, o ne atskira institucija – VRK. Lietuva privalo įvykdyti EŽTT sprendimą, tačiau tai galima padaryti tik vienu būdu – pakeičiant Lietuvos Respublikos Konstituciją. Tai išaiškinta Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2011 m. sausio 10 d. specialiaame pareiškime „Dėl Europos Žmogaus teisių teismo 2001 m. sausio 6 d. sprendimo įgyvendinimo“, taip pat 2012 m. rugsėjo 5 d. nutarime, kuriame pripažinta, jog vienintelis būdas pašalinti Konvencijos 1 Protokolo 3 straipsnio nuostatų su Konstitucijos nesuderinamumą – priimti atitinkamą (-as) Konstitucijos pataisą (-as). Be to, EŽTT 2011 m. sausio 6 d. sprendime apie teisę būti renkamam prezidentu apskritai nepasisakė ir aiškiai nurodė, jog Konvencijos 1 Protokolo 3 straipsnis taikomas tik *įstatymų leidybos institucijų* rinkimams, todėl R. P. peticijas dėl jo pašalinimo iš pareigų ar draudimo būti renkamam prezidentu buvo atsisakyti ištirti.

2014 m. kovo 6 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. R⁵²⁵-8/2014
Procesinio sprendimo kategorija 18.1

30. Bylos dėl viešojo administravimo subjektų sprendimų mokslo ir švietimo srityje

Dėl aukštosios mokyklos veiklos atitikties vertinimo laikotarpio
Dėl aukštajai mokyklai užsienio kalba pateiktų ekspertų vertinimo išvadų

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl aktų, priimtų atlikus Lietuvos edukologijos universiteto veiklos išorinį vertinimą. Toliau apžvelgiami keli teisės aiškinimo ir taikymo požūriū reikšmingi šios bylos aspektai.

Teisėjų kolegija pažymėjo, jog atlikus realiųjų išteklių vertinimą, o vėliau ir veiklos atitikties vertinimą, priimamas galutinis teigiamas ar neigiamas sprendimas dėl aukštosios mokyklos įvertinimo, kuris ir sukelia aukštajai mokyklai realias teises pasekmes (Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 44 str. 3 d., Aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1317 (2012 m. birželio 8 d. redakcija) (toliau – ir Aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo tvarkos aprašas) 20, 24 p.). Teigiamai įvertinama aukštoji mokykla, atitinkanti visas šias sąlygas: 21.1 aukštoji mokykla laikosi išorinio vertinimo procedūrų – laiku ir tinkamai pateikia duomenis, sudaro sąlygas vertinti; 21.2 aukštosios mokyklos realieji ištekliai įvertinti teigiamai; 21.3 atliekant veiklos atitikties nustatytiems reikalavimams vertinimą aukštojoje mokykloje nenustatoma esminių trūkumų ir visos jos vertinamosios sritys įvertinamos teigiamai (Aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo tvarkos aprašo 21 p.). Neigiamai įvertinama aukštoji mokykla, neatitinkanti bent vienos 21 punkte nurodytų sąlygų (Aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo tvarkos aprašo 21¹ p.). Taigi iš nurodytų Aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo tvarkos aprašo nuostatų matyti, kad turi būti visos komuliatyvos sąlygos siekiant, kad aukštosios mokyklos veikla būtų įvertinta teigiamai ir nesant bent vienos iš sąlygų veikla vertinama neigiamai.

Nurodytas vertinimas yra reikšmingas tuo, kad gauti aukštųjų mokyklų veiklos išorinio vertinimo rezultatai lemia tolimesnę aukštosios mokyklos veiklą bei turi įtakos jos akreditacijai. Tiek Mokslo ir studijų įstatymo 43 straipsnio 3 dalis, tiek Aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo tvarkos aprašo 24 punktą įtvirtina, jog jei aukštosios mokyklos veikla įvertinama neigiamai, ne vėliau kaip per dvejus metus Švietimo ir mokslo ministerija inicijuoja pakartotinį veiklos vertinimą. Jeigu pakartotinio vertinimo metu aukštosios mokyklos veikla įvertinama neigiamai, ne vėliau kaip per vieną mėnesį Švietimo ir mokslo ministerija priima sprendimą dėl išduoto leidimo vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą panaikinimo.

Be to, remiantis išorinio vertinimo išvadomis, aukštoji mokykla yra reguliariai akredituojama (Mokslo ir studijų įstatymo 44 str. 1 d.). Aukštųjų mokyklų akreditavimo tvarkos aprašo, patvirtinto 2010 m. rugsėjo 22 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 1317 (2012 m. birželio 8 d. redakcija), 7 punktą įtvirtina, jog aukštąją mokyklą išorinio vertinimo metu įvertinus teigiamai, ji akredituojama šešeriems metams, o neigiamo įvertinimo atveju ji akredituojama trejiems metams. Taigi aukštųjų mokyklų vertinimo procedūra, be kita ko, nulemia jų tolesnę veiklos galimybes.

Teisėjų kolegija apžvelgiamoje byloje nurodė, jog teisės aktai eksplicitiškai nenumato, kad realiųjų išteklių ir veiklos vertinimo laikotarpis iš esmės visada turi sutapti. Teisės normose nėra kategoriškai nustatoma, jog realiųjų išteklių vertinimas, savianalizė bei veiklos atitikties vertinimas turi būti atliekamas už tą patį laikotarpį arba kad veiklos vertinimo periodas turi būtinai sutapti su realiųjų išteklių vertinimo laikotarpiu. Priešingai, įtvirtintas reguliavimas lemia, kad vertinimo laikotarpiai gali ir nesutapti (Aukštosios mokyklos veiklos vertinimo metodikos, patvirtintos Studijų kokybės vertinimo centro direktoriaus 2010 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. 1-01-135 (toliau – ir Aukštosios mokyklos veiklos vertinimo metodika), 17 p., Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 1 d. įsakymo Nr. V-1170, kuriuo patvirtinta Aukštosios mokyklos realiųjų išteklių vertinimo metodika, 2.4, 2.5 p.). Teisės aktuose yra tik reikalaujama išorinio vertinimo atlikimo metu atsižvelgti į teisės aktuose įvardintus dokumentus, kuriais remiantis turi būti atliekamas vertinimas.

Apžvelgiamoje byloje taip pat buvo sprendžiamas klausimas dėl to, jog aukštajai mokyklai ekspertų išvados, dėl kurių ji turėjo pateikti savo pastebėjimus, buvo pateiktos anglų kalba. Teisėjų kolegija pabrėžė, jog Konstitucijos 14 straipsnis nustato, kad valstybinė kalba yra lietuvių kalba. Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymas (2002 m. liepos 3 d. redakcija), *inter alia* įtvirtinantis valstybinės (lietuvių) kalbos apsaugą, taikytinas šios kalbos vartojimui viešajame Lietuvos gyvenime (1 str.). Pagal Valstybinės kalbos įstatymo 4 straipsnį visos Lietuvos Respublikoje veikiančios institucijos, įstaigos, įmonės ir organizacijos raštvedybą, apskaitos, atskaitomybės, finansinius bei techninius dokumentus tvarko valstybine kalba. Pagal to paties įstatymo 5 straipsnį Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldos institucijos, įstaigos, įmonės ir organizacijos tarp savęs susirašinėja valstybine kalba.

Teisėjų kolegija, atsižvelgusi į Valstybinės kalbos įstatymo 4–5 straipsnius, Aukštosios mokyklos veiklos vertinimo metodikos 47 punktą, Konstitucinio Teismo pateiktus išaiškinimus, pažymėjo, kad šios nuostatos užtikrina aukštosios mokyklos teisę su ja susijusią informaciją gauti valstybine kalba bei teisę pastabas dėl įvykdyto vertinimo taip pat pateikti valstybine kalba. Dokumentas, kuris yra siunčiamas atitinkamai aukštajai mokyklai, kad ji dėl jo pateiktų savo pastebėjimus, turi būti surašytas valstybine kalba. Aukštosios mokyklos veiklos vertinimo metodikos 47 punkte aiškiai yra nustatyta, kad dokumentą vertinamai institucijai pateikia valstybės deleguotas funkcijas atliekanti įstaiga – Studijų kokybės vertinimo centras. Anglų kalba, nors ir plačiai paplitusi pasaulyje ir Europoje, neturi oficialios kalbos statuso nei Europos Sąjungoje, nei Lietuvoje, todėl negali būti naudojama susirašinėti valstybės viduje, t. y. tarp valstybinės institucijos, įgaliotos atlikti aukštosios mokyklos veiklos vertinimą, ir subjekto, kurio vertinimas yra atliekamas. Atsižvelgusi į nurodytas aplinkybes teisėjų kolegija sutiko su pirmosios instancijos teismo išvadamis, kad teisės aktai nenustato aukštosios mokyklos pareigos pasirūpinti ekspertų išvadų vertimu, tačiau nustato jos teisę gauti dokumentą, dėl kurio ji turi teisę teikti savo pastabas, lietuvių kalba, kuri šioje byloje nustatytais aplinkybėmis buvo pažeista. Tačiau, teisėjų kolegijos nuomone, būtent šis pažeidimas šios konkrečios administracinės bylos aplinkybių kontekste nebuvo laikytinas esminiu, *per se* sudarančiu pagrindą panaikinti skundžiamus administracinius aktus.

2014 m. kovo 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-96/2014
Procesinio sprendimo kategorija 30

33. Bylos, susijusios su nacionalinių, ES ir užsienio institucijų finansine parama

33.2. Bylos dėl paramos iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų

Dėl sprendimo teisinio pagrindimo nebuvimo įvertinimo jo panaikinimo pagrindu

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos sprendimo grąžinti tam tikras projekto lėšas. Teisėjų kolegija šioje byloje konstatavo, jog sprendimo konkretaus teisinio pagrindimo nebuvimas yra esminis trūkumas ir esminis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio pažeidimas bei, kaip savarankiškas pagrindas, suponuoja skundžiamo sprendimo naikinimą.

Teismas pažymėjo, jog Vidaus reikalų ministerijai priėmus ginčijamą sprendimą, suinteresuotiems asmenims nebuvo įmanoma žinoti ir suprasti, kokiomis teisės normomis remiantis priimtas įpareigojimas grąžinti pinigus, o teismui patikrinti, ar tai padaryta teisėtai. Nesant konkretaus teisinio pagrindimo ginčo nagrinėjimo ribos tapo aptakios. Vidaus reikalų ministerijos pateiktas atsiliepimas su atitinkamomis nuorodomis į teisės aktus nėra sudėtinė skundžiamo sprendimo dalis, kuria būtų galima papildyti skundžiamą teisės aktą. Ginčijamas sprendimas yra tas teisinis dokumentas, kuris sukelia teises pasekmes ir būtent jame turi būti įvardijamas aiškus teisinis reguliavimas, nepaneigiant teisės tokiaime teisės akte daryti

nuorodas ir į kitus dokumentus. Teismas, sprenddamas visuomeninius konfliktus, neturi pareigos už viešojo administravimo sistemos subjektą parinkti teisinį kvalifikavimą, bei po to, pats tą teisinį kvalifikavimą vertinti.

Teisėjų kolegija taip pat pažymėjo, jog 2012 m. spalio 2 d. Lietuvos – Lenkijos bendradarbiavimo per sieną programos pagal Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslą Jungtinio stebėjimo ir organizacinio komiteto sprendimas dėl projekto Nr. LT-PL/107 „Ekoturizmo vystymas Lietuvos – Lenkijos pasienio regione“, kuriuo buvo vadovautasi priimant ginčijamą sprendimą, yra galbūt tik tarpinis teisės aktas, be kurio nėra/nebuvo galimas ginčijamas sprendimas. Be to, tai poįstatyminis teisės aktas, kuris turi būti priimtas remiantis įstatymu (bendrine prasme) ir jam neprieštarauti. Teismas padarė išvadą, kad Vidaus reikalų ministerijai priimant ginčijamą sprendimą, kuriuo nulemiamas lėšų gražinimas, nepakako padaryti nuorodą į poįstatyminį teisės aktą. Buvo būtina konkrečiai nuoroda į pagrindinius teisės aktus, apibrėžiančius šios ministerijos teises bei pareigas tiriamuose tarptautiniuose visuomeniniuose santykiuose. Nesant tokios nuorodos ar nuorodų, nei pirmosios instancijos teismas neturėjo galimybės patikrinti, ar skundžiamas sprendimas teisėtas, nei apeliacinės instancijos teismas, tikrinamas Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimą, negali iš esmės pasisakyti dėl pastarojo teisėtumo bei pagrįstumo. Todėl 2012 m. spalio 2 d. Lietuvos – Lenkijos bendradarbiavimo per sieną programos pagal Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslą Jungtinio stebėjimo ir organizacinio komiteto sprendimas dėl projekto Nr. LT-PL/107 „Ekoturizmo vystymas Lietuvos – Lenkijos pasienio regione“, nurodytas kaip vienas iš teisinių Vidaus reikalų ministerijos sprendimo priėmimo pagrindų, nepagrindė skundžiamo sprendimo teisėtumo.

Teismo nuomone, nekonkreči teisinė kvalifikacija, o tiksliau jos iš principo faktinis nebuvimas (tie teisės aktai, kurie nurodyti, net ir padarius nuorodas į konkrečias jų dalis, punktus, papunkčius, yra tik poįstatyminiai teisės aktai ir gali tarnauti sprendimo priėmimo pagrindu, jei suderinami su atitinkamais aiškiai įvardytais įstatymais), pripažintinas esminiu tiriamo teisės akto trūkumu. Toks pažeidimas ne tik riboja asmens teises į teisminę gynybą, bet ir ginčui persikėlus į teismą atima galimybę pastarajam suprasti bei apsibrėžti bylos nagrinėjimo ribas, o kartu visapusiškai bei objektyviai išnagrinėti disputa.

2014 m. kovo 25 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-34/2014
Procesinio sprendimo kategorija 33.2

36. Bylos dėl Žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimų

Dėl Žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimų skiriamo išpėjimo ir reikalavimo paneigti informaciją vertinimo bei jo sprendimo priėmimo termino

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl Žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimo, kuriuo jis išpėjo viešosios informacijos skleidėją VŠĮ Šou centrą dėl Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo nuostatų pažeidimo bei įpareigojo VŠĮ Šou centrą Visuomenės informavimo įstatymo nustatyta tvarka paneigti tikrovės neatitinkančią bei asmens garbę ir orumą žeminančią informaciją.

Išplėstinė teisėjų kolegija pažymėjo, jog Žurnalistų etikos inspektoriaus funkcijos iš esmės yra orientuotos į viešuosius, visuomeninius tikslus, t. y. užtikrinti, kad viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų veikla informuojant visuomenę būtų vykdoma laikantis įstatymo reikalavimų, kad viešojo informacija visuomenės informavimo priemonėse turi būti pateikiama teisingai, tiksliai ir nešališkai (Visuomenės informavimo įstatymo 3 str. 3 d.). Žurnalistų etikos inspektoriui atliekant jam įstatymu pavestas funkcijas yra ne tik užtikrinami bei ginami viešieji interesai, bet kartu ir ginami asmenų privatus interesai bei teisės (pvz., įpareigojant paneigti tikrovės neatitinkančią bei asmens garbę ir orumą žeminančią informaciją apginamos privataus asmens neturtinės teisės bei interesai). Žurnalistų etikos inspektoriui Visuomenės informavimo įstatyme nėra suformuluotos pareigos vykdyti nubaudo funkciją. Žurnalistų etikos inspektoriaus išpėjimo, kaip poveikio priemonės, tikslas iš esmės yra išpėti apie viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) padarytus teisės pažeidimus bei tokiu būdu siekti teisės pažeidimų prevencijos, t. y. kad tokio pobūdžio teisės pažeidimai daugiau nesikartotų. Žurnalistų etikos inspektoriaus reikalavimas paneigti paskelbtą tikrovės neatitinkančią bei asmens garbę ir orumą žeminančią informaciją yra orientuotas į tai, kad būtų pašalinti viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų veikla galimai padaryti visuomenės teisių ir interesų (pvz., teisės į teisingą, tikslią, nešališką informaciją) bei privačių asmenų teisių ir interesų (pvz., privataus gyvenimo, asmens garbės ir orumo) pažeidimai.

Išplėstinė teisėjų kolegija konstatavo, jog Žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimu viešosios informacijos rengėjui (skleidėjui) skiriamas išpėjimas apie Visuomenės informavimo įstatymo ir kitų visuomenės informavimo reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus pagal teisinę prigimtį ir tikslą neturėtų

būti prilyginamas administracinei nuobaudai (Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso (toliau – ir ATPK) 20 str.), jis nepriskirtinas prie ATPK 21 straipsnyje įtvirtintos administracinių nuobaudų sistemos ir negali būti tapatinamas su išpėjimu (administracine nuobauda), įtvirtintu ATPK 23 straipsnyje. Žurnalistų etikos inspektoriaus išpėjimas priskirtinas prie kitų poveikio priemonių grupės. Kartu prie minėtos kitų poveikio priemonių grupės priskirtinas ir Žurnalistų etikos inspektoriaus reikalavimas paneigti paskelbtą tikrovės neatitinkančią bei asmens garbę ir orumą žeminančią informaciją.

Pagal Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 13 dalį Žurnalistų etikos inspektorius gautą skundą (pareiškimą) išnagrinėja per tris mėnesius nuo skundo (pareiškimo) gavimo dienos. Išplėstinė teisėjų kolegija pažymėjo, jog nurodytas terminas yra procedūrinio pobūdžio skundo nagrinėjimo terminas.

Išplėstinė teisėjų kolegija, sutikdama su tuo, kad Visuomenės informavimo įstatyme nustatytas Žurnalistų etikos inspektoriaus gauto skundo (pareiškimo) nagrinėjimo terminas nėra naikinamasis ir kad dėl objektyvių priežasčių (pvz., būtinybės Žurnalistų etikos inspektoriui patikrinti visus skunde nurodytus pažeidimus, surinkti reikiamus duomenis ir kt.) gali būti situacijų, kai sprendimas priimamas jau pasibaigus trijų mėnesių terminui, pažymėjo, jog poveikio priemonės taikymo terminas negali tęstis neapibrėžtą laiko tarpą. Suėjus įstatymų nustatytam senaties terminui, poveikio priemonės skyrimas nebegalimas.

Įvertinusi Visuomenės informavimo įstatymo turinį, išplėstinė teisėjų kolegija konstatavo, jog jame nėra įtvirtinti terminai Žurnalistų etikos inspektoriaus taikomoms poveikio priemonėms skirti, t. y. šiame įstatyme nėra nustatytas išpėjimo bei įpareigojimo paneigti informaciją skyrimo senaties terminas, ir tai laikytina teisės spraga.

Įvertinus tai, jog Žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimu viešosios informacijos rengėjams ir skleidėjams skiriamas išpėjimas laikytinas poveikio priemone, o panašaus pobūdžio poveikio priemonės (išpėjimas) yra numatytos ir kituose įstatymuose (Vertybinių popierių įstatyme, Draudimo įstatyme, Finansinių priemonių rinkų įstatyme, Mokėjimo įstaigų įstatyme, Elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatyme, Bankų įstatyme, Kredito unijų įstatyme, Centrinės kredito unijos įstatyme, Kolektyvinio investavimo subjektų įstatyme, kt.), yra pagrindas taikant įstatymo analogiją atsižvelgti būtent į šiuose įstatymuose įtvirtintas poveikio priemonių skyrimo terminų skaičiavimo taisykles.

Pagal įstatymo analogiją pritaikiusi minėtų įstatymų nuostatą, įtvirtinančias, kad už pažeidimus, nuo kurių padarymo dienos praėjo daugiau kaip 2 metai, poveikio priemonės negali būti taikomos, išplėstinė teisėjų kolegija padarė išvadą, jog šiuo atveju dėl pareiškėjo išspausdintos publikacijos poveikio priemonės nebegalėjo būti taikomos.

2014 m. kovo 12 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-996/2014
Procesinio sprendimo kategorija 36

38. Kitos bylos, kylančios iš ginčų dėl teisės viešojo ar vidaus administravimo srityje

Dėl pareigos valstybės institucijai persiųsti privačiam asmeniui informaciją, kuria disponuoja kitas privatus asmuo

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos skyriaus (toliau – ir Inspekcija) atsakymo „Dėl informacijos pateikimo“, kuriuo vykdydama Vilniaus apygardos administracinio teismo 2011 m. sausio 17 d. sprendimą, Inspekcija papildomai atsakė į pareiškėjos prašymą dėl informacijos suteikimo. Pareiškėja prašė panaikinti nurodytą Inspekcijos atsakymą.

Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad 2010 m. rugpjūčio 22 d. prašymu, adresuotu atsakovui, pareiškėja prašė jai suteikti atitinkamą informaciją bei atitinkamų dokumentų nuorašus, susijusius su Mokslų akademijos kooperatyvo Nr. 171 1991–1992 metais vykdyta gyvenamųjų namų statyba. Atsakovas dėl šio prašymo 2010 m. rugšėjo 24 d. raštu pateikė atsakymą, dėl kurio kilo teisminis ginčas. Šis ginčas buvo išspestas Vilniaus apygardos administracinio teismo 2011 m. sausio 17 d. sprendimu, priimtu administracinėje byloje Nr. I-966-142/11. Šiuo sprendimu teismas nusprendė pareiškėjos skundą tenkinti iš dalies bei įpareigoti Inspekciją pateikti pareiškėjai papildomą atsakymą raštu dėl pareiškėjos prašymo, atitinkantį Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nuostatą. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad iš šio teismo sprendimo matyti, jog įpareigojimas pateikti pareiškėjai papildomą informaciją buvo grindžiamas tuo, kad atsakovas negalėdamas pateikti pareiškėjai dalies jos prašomų dokumentų kopijų ir informacijos, privalėjo nurodyti šių dokumentų nepateikimo priežastis arba perduoti kitoms institucijoms, disponuojančioms pareiškėjos prašoma

informacija. Likusioje dalyje teismas pareiškėjos skundą atmetė, konstatuodamas, kad pareiškėjos teisės gauti atitinkamą informaciją iš atsakovo nebuvo pažeistos.

Apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija pabrėžė, kad atsižvelgiant į tai, jog pareiškėjos prašoma informacija, kaip nustatė atsakovas, galėjo disponuoti privatus subjektas – 171-asis gyvenamųjų namų statybos kooperatyvas, atsakovui neatsirado nei pareiga, nei teisinės prielaidos šį prašymą persiųsti privačiai, o ne valdžios institucijai. Byloje duomenų, kad šia informacija gali disponuoti atsakovas ar kita valdžios institucija, nėra. Tai, kad šia informacija gali disponuoti 171-asis gyvenamųjų namų statybos kooperatyvas ar kitas privatus subjektas, patvirtina ir pačios informacijos pobūdis, kuris yra iš esmės susijęs su privačių subjektų veikla. Todėl teismas padarė išvadą, kad byloje ginčijamas Inspekcijos atsakymas pareiškėjai į jos prašymą dėl informacijos suteikimo, vertinant aptartame kontekste su Vilniaus apygardos administracinio teismo 2011 m. sausio 17 d. sprendimu, atitiko šiuos teisinius santykius reglamentuojančio teisės akto – Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo – reikalavimus.

2014 m. kovo 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-226/2014
Procesinio sprendimo kategorija 38

II. Administracinių bylų teiseną

61. Procesiniai terminai

61.1. Skaičiavimo tvarka

Dėl procesinio dokumento įteikimo proceso šaliai įteikimo datos, kai šis dokumentas teikiamas per Lietuvos teismų informacinės sistemos Viešųjų elektroninių paslaugų posistemę

Pagal Administracinių bylų teisenos įstatymo 127 straipsnio 1 dalį apygardų administracinių teismų sprendimai, priimti nagrinėjant bylas pirmąja instancija, apeliacine tvarka per keturiolika dienų nuo sprendimo paskelbimo gali būti skundžiami Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui.

Apžvelgiamoje byloje nustatyta, kad Klaipėdos apygardos administracinio teismo sprendimas buvo paskelbtas 2013 m. rugsėjo 24 d., tačiau apeliacinis skundas teismui buvo įteiktas 2013 m. spalio 23 d. Kadangi minėtas sprendimas apelianui, be kita ko, buvo teiktas elektroninių ryšių priemonėmis, kilo klausimas dėl šio procesinio dokumento įteikimo datos nustatymo.

Pagal Administracinių bylų teisenos įstatymo 93 straipsnį, jeigu įstatymas nenustato kitaip, per tris dienas nuo sprendimo surašymo dienos bylos šalims ir tretiesiems suinteresuotiems asmenims, kurie nedalyvavo teismo posėdyje, išsiunčiami administracinio teismo sprendimo nuorašai. Rašytiniu prašymu sprendimo nuorašai išsiunčiami ir posėdyje dalyvavusioms proceso šalims. Šio įstatymo 75 straipsnio 7 dalyje numatytais atvejais teismo sprendimai siunčiami elektroninių ryšių priemonėmis.

Administracinių bylų teisenos įstatymo 75 straipsnio 7 dalyje numatyta, kad advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams, Seimo kontrolieriams, viešojo administravimo subjektams, valstybės ir savivaldybių įmonėms, finansų įstaigoms, draudimo įmonėms teismas šaukimus ir pranešimus teikia elektroninių ryšių priemonėmis. Be to, elektroninių ryšių priemonėmis teismo šaukimai ir pranešimai teikiami asmenims, kuriems teisės aktuose ar su teismų informacinės sistemos valdytoju sudarytoje sutartyje nustatyta pareiga priimti procesinius dokumentus elektroninių ryšių priemonėmis. Kitiems asmenims teismas šaukimus ir pranešimus teikia elektroninių ryšių priemonėmis, jeigu jie pageidauja procesinius dokumentus gauti tokiu būdu ir yra nurodę gavėjo elektroninio pašto adresą arba kitą elektroninių ryšių priemonių adresą.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2012 m. gruodžio 13 d. įsakymu Nr. 1R-332 patvirtinto Procesinių dokumentų pateikimo teismui ir jų įteikimo asmenims elektroninių ryšių priemonėmis tvarkos aprašo 16 punktu, jei adresatas privalo gauti procesinius dokumentus elektroninių ryšių priemonėmis arba yra pateikęs sutikimą gauti procesinius dokumentus savo Lietuvos teismų informacinės sistemos (toliau – ir LITEKO) Viešųjų elektroninių paslaugų (toliau – ir VEP) posistemio paskyroje ir jo LITEKO VEP posistemio paskyra yra aktyvi, atsakingas teismo darbuotojas išsiunčia procesinius dokumentus į adresato LITEKO VEP posistemio paskyrą. Apie tai proceso dalyvis informuojamas elektroniniu pranešimu jo LITEKO VEP posistemio paskyroje bei nurodytu elektroniniu paštu. Patvirtintus dokumentų siuntimą LITEKO VEP posistemyje automatiškai fiksuojamas jų išsiuntimo momentas. Lietuvos Respublikos teismų viešųjų elektroninių paslaugų teikimo taisyklių, patvirtintų Nacionalinės teismų administracijos direktoriaus 2013 m. birželio 21 d. įsakymu Nr. 6P-95-(1.1) (toliau – ir Taisyklės), 8 punktą nustato, kad paslaugų gavėjas, juridinio asmens vadovas, kitas teisėtas atstovas, nurodyti Juridinių asmenų

registre (kai paslaugų gavėjas yra juridinis asmuo), ar paslaugų gavėjo administratorius, kuriam yra suteikti prisijungimo duomenys, aktyvuoja paskyrą, kai pirmą kartą prisijungę prie LITEKO VEP posistemio ir autentifikavęši šių taisyklių nustatyta tvarka, atlieka visus šiuos veiksmus: 1) įveda privalomus pateikti registracijos duomenis arba patvirtina LITEKO VEP posistemyje nurodytų duomenų tinkamumą; 2) patvirtina, kad susipažino su šiomis taisyklėmis ir sutinka laikytis jų sąlygų (šis sutikimas kartu laikomas paslaugų gavėjo sutikimu gauti procesinius dokumentus jo paskyroje); 3) patvirtina, jog sutinka, kad jo asmens duomenys būtų tvarkomi paslaugų teikimo tikslais. Pažymėtina, jog paslaugų vartotojo sutikimas (pažymint atitinkamame paskyros laukelyje) dėl šių taisyklių nuostatų laikymosi turi tokią pačią juridinę galią kaip ir asmens parašu patvirtintas sutikimas (Taisyklių 9 p.). Pagal Taisyklių 33 punktą, jei adresatas neprivalo procesinių dokumentų gauti elektroninių ryšių priemonėmis, tačiau yra pateikęs sutikimą gauti procesinius dokumentus savo paskyroje, jis privalo naudotis savo paskyra procesiniams dokumentams gauti viso bylų, kuriose jie dalyvauja, nagrinėjimo teismuose proceso metu.

Apžvelgiamoje byloje buvę LITEKO duomenys ir rašytinė bylos medžiaga patvirtino, kad Klaipėdos apygardos administracinio teismo posėdžių sekretorė, nustačiusi, jog pareiškėjas yra Lietuvos Respublikos teismų viešųjų elektroninių paslaugų gavėjas, Klaipėdos apygardos administracinio teismo 2013 m. rugsėjo 24 d. sprendimą išsiuntė jam į LITEKO VEP posistemio paskyrą 2013 m. rugsėjo 25 d., o Klaipėdos apygardos administracinio teismo 2013 m. spalio 24 d. nutartį – 2013 m. spalio 28 d. Kadangi aktyvuodamas paskyrą pareiškėjas privaloma tvarka išreiškė sutikimą gauti procesinius dokumentus elektroninių ryšių priemonėmis, LVAT teisėjų kolegija, vadovaudamasi Administracinių bylų teisenos įstatymo 75 straipsnio 8 dalies nuostatomis, darė išvadą, kad Klaipėdos apygardos administracinio teismo 2013 m. rugsėjo 24 d. sprendimas pareiškėjui buvo įteiktas 2013 m. rugsėjo 26 d.

2014 m. kovo 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁵⁰²-127/2014
Procesinio sprendimo kategorija 70.1; 79.2

63. Skundas

63.3. Atsisakymas priimti skundą

63.3.3. kai pareiškėjas nesilaikė tai bylų kategorijai įstatymų nustatytos bylos išankstinio nagrinėjimo ne per teismą tvarkos

Dėl vadovavimosi kreipimosi į teismą metu galiojančiu teisiniu reglamentavimu sprendžiant klausimą dėl išankstinės ikiteisminės nagrinėjimo tvarkos privalomumo

LVAT nagrinėjo atskirąjį skundą dėl pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria teismas atsisakė atnaujinti terminą pareiškėjo ginčijamiems nutarimams apskūsti, nustatęs, kad pareiškėjas nesilaikė privalomos išankstinės ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarkos, kurią numato Teritorijų planavimo įstatymo 27 straipsnio 7 dalis (ginčui aktuali redakcija nuo 2012 m. rugsėjo 26 d. iki 2014 m. sausio 1 d.).

Teisėjų kolegija pažymėjo, jog ABTĮ 4 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad administracinių bylų procesas vyksta pagal administracinio proceso įstatymus, galiojančius bylos nagrinėjimo, atskirų procesinių veiksmų atlikimo arba teismo sprendimo vykdymo metu. Ginčijamų sprendimų priėmimo metu galiojusio Teritorijų planavimo įstatymo 27 straipsnio 7 dalyje buvo nustatyta, kad ginčus, kilusius tarp planavimo sąlygas išdavusių institucijų ir (ar) planavimo organizatoriaus, taip pat derinimo ir svarstymo procedūros metu kilusius ginčus nagrinėja ir sprendimus priima teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atliekančios institucijos. Nuo 2014 m. sausio 1 d. galiojančioje Teritorijų planavimo įstatymo redakcijoje detaliojo planavimo teisinis reglamentavimas yra iš esmės pasikeitęs ir nuostatos dėl privalomos išankstinės ginčų nagrinėjimo tvarkos derinimo ir svarstymo procedūros metu kilusiems ginčams galiojančiame įstatyme nėra. Kolegija nustatė, jog pareiškėjas kreipėsi į teismą su skundu 2014 m. sausio 10 d., t. y. galiojant naujai Teritorijų planavimo įstatymo redakcijai.

Apeliacinės instancijos teismas nurodė, jog iš Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos matyti, kad jei skundžiamas sprendimas priimtas tuo metu, kai dar buvo nustatyta ikiteisminė šio ginčo nagrinėjimo tvarka, tačiau paduodant skundą teismui tokia tvarka jau nebeumatyta, nėra pagrindo reikalauti, kad ginčas būtų sprendžiamas anksčiau nustatyta ikiteisimine ginčo nagrinėjimo tvarka. Kitaip tariant, sprendžiant klausimą, ar pareiškėjo keliamam ginčui nustatyta privaloma išankstinė ikiteisminė nagrinėjimo tvarka, turi būti vadovaujama kreipimosi į teismą metu galiojančiu teisiniu reglamentavimu.

Atsižvelgusi į paminėtą teisinį reglamentavimą, LVAT praktiką ir įvertinusi tai, kad pareiškėjo kreipimosi į teismą metu privaloma ikiteisminė tvarka jo keliamam ginčui jau nebebuvo numatyta, teisėjų kolegija konstatavo, jog pirmosios instancijos teismas nepagrįstai atsisakė priimti pareiškėjo skundo dalį,

nusprendęs, kad pareiškėjas nepasinaudojo išankstine privaloma ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka, ir tuo pagrindu netenkino pareiškėjo prašymo atnaujinti terminą skundui paduoti.

2014 m. kovo 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁴⁹²-311/2014
Procesinio sprendimo kategorija 63.3.3

67. Reikalavimo užtikrinimo priemonės

Dėl reikalavimo užtikrinimo priemonės – statybos leidimo galiojimo stabdymo

Apžvelgiamoje byloje keltas klausimas dėl trečiojo suinteresuoto asmens UAB „Rygos PC“ prašymo panaikinti pirmosios instancijos teismo nutartimi pritaikytą reikalavimo užtikrinimo priemonę – iki teismo sprendimo administracinėje byloje įsiteisėjimo sustabdyti Vilniaus miesto savivaldybės administracijos leidimo statyti statinį (prekybos centrą) galiojimą.

Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad reikalavimo užtikrinimo priemonė buvo pritaikyta nustačius, jog trečiasis suinteresuotas asmuo faktiškai pradėjo prekybos centro statybos darbus (statybvietė atitverta, pašalintas viršutinis dirvos sluoksnis, dirba statybininkai, išgręžtos skylės pamatų poliams), nors pareiškėjai kreipėsi į teismą, ginčydami išduotą statybos leidimą. Jų manymu, prekybos centras statomas per arti daugiabučio namo, pažeisti priešgaisrinės saugos reikalavimai. Sprendžiant klausimą dėl aptariamų reikalavimo užtikrinimo priemonės pagrįstumo, pasak apeliacinės instancijos teismo, būtina atsižvelgti į tai, kad ginčo administracinių bylų nagrinėjimo metu, įvertinus jau pradėtos statybos darbų eigą, iki bylos išnagrinėjimo minėtame statybos leidime nurodytas statinys gali būti visiškai pastatytas. Tokiu atveju sklypo gražinimas į pradinę būklę taptų dar labiau komplikuoatas: reikėtų likviduoti jau pabaigtus statyti objektus, į kurių projektavimą ir statybą jau būtų investuota nemažai lėšų, atkurti sklypų gamtinę aplinką ir pan. Tokia situacija pareikalautų nemažų finansinių, techninių išteklių. Be to, gali būti padaryta žala gamtai, o tokios žalos kompensavimas yra sudėtingas. Taigi gražinti žemės sklypą į ankstesnę padėtį būtų sudėtinga. Atsižvelgiant į viešųjų interesų apsaugą, į tai, kad pareiškėjai statybos leidimo teisėtumą ir pagrįstumą ginčija remdamiesi ir tuo, kad prekybos centras yra statomas per arti daugiabučio namo, nėra laikomasi priešgaisrinės saugos reikalavimų, šiuo atveju tikslinga išlaikyti esamą padėtį iki bus išnagrinėtas šis ginčas. Reikalavimo užtikrinimo priemonės taikymas nagrinėjamu atveju būtų proporcingas siekiamam tikslui, padėtų išvengti neigiamų pasekmių, kurios gali atsirasti, jei skundžiamas aktas ginčo metu galėtų, o vėliau teismo sprendimu būtų panaikintas. Tuo tarpu išsprendus statybos leidimo teisėtumo klausimą galės būti realizuoti trečiojo suinteresuoto asmens UAB „Rygos PC“ prekybos paskirties objekto statybos tikslai.

2014 m. kovo 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁷⁵⁶-388/2014
Procesinio sprendimo kategorija 67

Dėl viešojo intereso, apibrėžiamo kaip būtinybė užtikrinti tinkamą elektros energijos tiekimą, kaip pagrindo netaikyti reikalavimo užtikrinimo priemonės – stabdyti akto, kuriuo sustabdyta elektros tiekimo licencija, galiojimą

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl reikalavimo užtikrinimo priemonės taikymo. Pareiškėjas UAB „Elektra visiems“ inicijavo ginčą dėl atsakovo Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – ir Komisija) nutarimo „Dėl UAB „Elektra visiems“ nepriklausomo elektros energijos tiekimo licencijos Nr. L1-62 (NET) galiojimo sustabdymo“ teisėtumo ir pagrįstumo. Pareikštam reikalavimui užtikrinti pareiškėjas prašė taikyti reikalavimo užtikrinimo priemonę – ginčijamo akto galiojimo laikiną sustabdymą. Pareiškėjo prašymas buvo atmestas tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teismo.

Apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija pažymėjo, kad licencijos galiojimą nuspręsta sustabdyti, įvertinus pareiškėjo finansinę situaciją, kuri neatitinka reguliuojamosios veiklos sąlygų. Imonė nevykdo įsipareigojimų. Sprendžiant dėl reikalavimo užtikrinimo priemonės taikymo, pareiškėjo finansiniai sunkumai negali nusverti viešojo intereso. Pagal išduotą licenciją pareiškėjas tiekia elektros energiją beveik 900 vartotojų, tarp jų – viešiesiems ūkio subjektams (pvz., Naujosios Akmenės ligoninei, Trakų ligoninei, Alytaus miesto savivaldybės administracijai, Pabradės vaikų globos namams ir kt.). Garantinis elektros energijos tiekimas (Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 44 straipsnis) yra priemonė, skirta užtikrinti nenutrūkstamą ir patikimą elektros energijos tiekimą vartotojams, kuomet jų pasirinktas nepriklausomas tiekėjas nevykdo įsipareigojimų. Garantiniu elektros energijos tiekimu iš esmės yra siekiama užtikrinti viešąjį interesą, t. y. apsaugoti vartotojų teises ir teisėtus interesus, nenutraukiant ar nesutrikdant

elektros energijos tiekimo. Garantinių elektros energijos tiekimą elektros sektoriuje užtikrina skirstomųjų tinklų operatorius AB LESTO. Galimi pareiškėjo nuostoliai, atsiradę dėl ginčijamo akto, galėtų būti atlyginami įstatymų nustatyta tvarka. Be to, nepaneigta galimybė pareiškėjo vartotojams sudaryti elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartis su kitais tiekėjais tarpusavyje suderintomis sąlygomis. Reikalavimo užtikrinimo priemonės taikymas šiuo atveju būtų neadekvatus siekiamam tikslui, pažeistų proporcingumo principą, proceso šalių interesų pusiausvyrą, viešąjį interesą.

2014 m. kovo 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS¹⁴³-317/2014
Procesinio sprendimo kategorija 67

Dėl Konkurencijos tarybos tyrimo veiksmų sustabdymo kaip reikalavimo užtikrinimo priemonės

Apžvelgiamoje byloje pareiškėjas uždaroji akcinė bendrovė „Lukoil Baltija“ prašė panaikinti Konkurencijos tarybos (toliau – ir Taryba) 2013 m. gruodžio 2 d. sprendimą Nr. 3S-63 ir įpareigoti Tarybą atlikti papildomą tyrimą bei sustabdyti veiksmų atlikimą Tarybos byloje Nr. 12/xx/1/1/06/23/048 iki tol, kol bus priimtas ir įsiteisės galutinis teismo sprendimas nagrinėjamoje administracinėje byloje Nr. I-3479-142/2013. Pirmosios instancijos teismas pareiškėjo skundą priėmė ir tenkino prašymą taikyti reikalavimo užtikrinimo priemonę – uždraudė Tarybai iki teismo sprendimo įsiteisėjimo atlikti veiksmus Tarybos byloje Nr. 12/xx/1/1/06/23/048, nurodydamas, kad ši nutarties dalis vykdoma skubiai.

Apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija tenkino atsakovo Tarybos atskirąjį skundą ir pareiškėjo prašymą dėl reikalavimo užtikrinimo priemonės taikymo atmetė. Teismas nurodė, kad nagrinėjamu atveju pareiškėjas reikalavimo užtikrinimo priemonės taikymo būtinumą grindžia tuo, jog jos nepritaikius Taryba galės atlikti tolesnius tyrimo veiksmus bei priimti nutarimą skirti baudą. Pareiškėjo manymu, tuo būtų pažeista jo teisė į teisminę gynybą, nes šioje administracinėje byloje priimto teismo sprendimo įvykdymas taptų nebegalimas. Taip pat pareiškėjas atkreipė dėmesį į tai, kad nepritaikius prašomos reikalavimo užtikrinimo priemonės, pareiškėjui gali būti pritaikytas pakartotinumų kriterijus, kaip pareiškėjo atsakomybę sunkinanti aplinkybė, dėl ko būtų nepagrįstai paskirta didesnė bauda, kurią jam būtų privalu sumokėti skubiai.

Apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija atkreipė dėmesį į tai, kad pareiškėjas kreipėsi į pirmosios instancijos teismą, pateikdamas reikalavimus, susijusius su galbūt neteisėtais Tarybos veiksmais atliekamo tyrimo stadijoje, t. y. pareiškėjas šioje administracinėje byloje skundžia ne galutinį Tarybos sprendimą, o ginčija tam tikrus tarpinius Tarybos darbuotojų veiksmus, priimtus tyrimo eigoje. Teisėjų kolegija, įvertinusi ginčijamų atsakovo aktų pobūdį, pažymėjo, kad nepritaikius pareiškėjo prašomos reikalavimo užtikrinimo priemonės ir Tarybai tęsiant tyrimą bei priimant sprendimą, teismui nusprendus, kad pareiškėjo reikalavimai pagrįsti, teismo sprendimo panaikinti pareiškėjo skundžiamus Tarybos aktus įvykdymas, priešingai nei konstatavo pirmosios instancijos teismas, netaptų negalimas. Minėti aktai galės būti panaikinti, taip pat atsižvelgiant į faktinę situaciją galės būti sprendžiamas pareiškėjo reikalavimų įpareigoti atlikti veiksmus klausimas. Kartu tokia teismo sprendime konstatuoti faktai gali turėti prejudicinę reikšmę, sprendžiant dėl būsimo Tarybos nutarimo, priimto pabaigus tyrimą, teisėtumo ir pagrįstumo. Teisėjų kolegijos vertinimu, net ir pritaikius pareiškėjo prašomą reikalavimo užtikrinimo priemonę, o pareiškėjui priėmus palankų teismo sprendimą, pareiškėjo teismui pateiktų reikalavimų tenkinimas neužkirstų kelio Tarybai toliau tęsti tyrimą pareiškėjo atžvilgiu ir priimti pareiškėjui nepalankų nutarimą.

Vyriausiasis administracinis teismas taip pat nurodė, kad dėl pareiškėjo prašomos reikalavimo užtikrinimo priemonės taikymo atsakovas Konkurencijos taryba, kaip valstybės įstaiga, įgyvendinanti valstybės konkurencijos politiką, užtikrinanti ūkio subjektų ir vartotojų apsaugą nuo konkurenciją ribojančių ir / ar vartotojų interesus pažeidžiančių veiksmų, negalėtų vykdyti visų jai priskirtų įgaliojimų atliekant pažeidimo nagrinėjimo procedūrą, taip būtų sudaromos prielaidos pažeisti viešąjį interesą. Teisėjų kolegijos vertinimu, pareiškėjo prašomos reikalavimo užtikrinimo priemonės taikymas nagrinėjamu atveju nepagrįstai neproporcingai apribotų Tarybos veiksmus, įgyvendinant Konkurencijos įstatymu jai priskirtų funkcijų ir įgaliojimų įgyvendinimą. Konkurencijos įstatymu Tarybai priskirtų funkcijų ir įgaliojimų pobūdis nagrinėjamu atveju patvirtina atsakovo atliekamo tyrimo pareiškėjo atžvilgiu ir jo užbaigimo svarbą viešojo intereso užtikrinimo atžvilgiu.

2014 m. kovo 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁵⁵²-207/2014
Procesinio sprendimo kategorija 67